

Prov: Rätten och samhället

Provkonstruktion

Årskurs: Gymnasiet

Ämne: Rätten och samhället

Tema: Rättigheter och skyldigheter som medborgare

Syfte

Syftet med provet är att bedöma elevernas förståelse för medborgarnas rättigheter och skyldigheter i Sverige samt deras förmåga att diskutera och ge exempel på tillämpningen av dessa rättigheter i praktiken.

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Kursen ska ge en förståelse för medborgarnas rättigheter och skyldigheter i Sverige. Lektionen fokuserar på grundläggande medborgerliga rättigheter, hur dessa rättigheter skyddas samt de skyldigheter som medborgare har gentemot samhället.

Kunskapskrav

Eleven kan redogöra för medborgarnas rättigheter och skyldigheter enligt svensk lag, samt diskutera hur dessa rättigheter tillämpas i praktiken. Eleven kan ge exempel på situationer där rättigheter kan utmanas.

Prov

Faktafrågor

1. Vad är medborgerliga rättigheter?
 - A) Rättigheter som tillkommer en individ genom medborgarskap
 - B) Rättigheter som enbart gäller för medborgare i EU
 - C) Rättigheter som är frivilliga
 - D) Rättigheter som enbart gäller för barn
2. Vilken av följande är en grundläggande rättighet i Sverige?
 - A) Rätt till sjukvård

- B) Rätt till utbildning
 - **C) Yttrandefrihet**
 - D) Rätt till arbete
3. Hur skyddas medborgerliga rättigheter?
- A) Genom diskussioner i media
 - **B) Genom lagar och grundlagar**
 - C) Genom offentliga protester
 - D) Genom medborgarinitiativ
4. Vilka skyldigheter har medborgare i Sverige?
- A) Att undvika skatt
 - **B) Att följa lagar, betala skatt och delta i samhällslivet**
 - C) Att alltid informera om sitt medborgarskap
 - D) Att delta i val
5. Vad kan hända om medborgerliga rättigheter kränks?
- A) Inga konsekvenser
 - **B) Individer kan söka rättelse genom domstolar eller relevanta myndigheter**
 - C) Det leder till automatiskt straff
 - D) Rättigheterna tas bort
6. Vilken myndighet arbetar med att skydda medborgarnas rättigheter?
- A) Skatteverket
 - B) Migrationsverket
 - **C) Diskrimineringsombudsmannen**
 - D) Arbetsförmedlingen
7. Vilken av följande rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna?
- A) Rätten till arbete
 - **B) Rätt till liv och frihet**
 - C) Rätten till högre lön
 - D) Rätt till gratis utbildning
8. Vilken av följande skyldigheter gäller för alla medborgare?
- A) Att resa utomlands
 - **B) Att betala skatt**
 - C) Att delta i frivilliga aktiviteter
 - D) Att alltid ha ett jobb
9. Vad kan samhällskontraktet innebära?
- **A) En överenskommelse mellan individer och samhället om rättigheter och skyldigheter**
 - B) En lag som skyddar medborgare från staten
 - C) En överenskommelse som gäller mellan olika länder
 - D) En avtalsform mellan företag
10. Vad innebär yttrandefrihet?
- A) Rätten att uttrycka sina åsikter utan rädsla för represalier
 - **B) Rätten att säga vad man vill utan konsekvenser**
 - C) Rätten att ignorera lagar
 - D) Rätten att kritisera andra människor

11. Vilken av följande påståenden är korrekt?
 - A) Skyldigheter är frivilliga
 - **B) Skyldigheter är viktiga för samhällsfunktionen**
 - C) Rättigheter är viktigare än skyldigheter
 - D) Ingen har skyldigheter
12. Vilken instans kan man vända sig till om ens rättigheter kränks?
 - A) Statens försvar
 - **B) Domstolar och myndigheter**
 - C) Lokala föreningar
 - D) Grannar
13. Vad är en av de viktigaste rollas medborgare har i ett demokratiskt samhälle?
 - A) Att rösta
 - **B) Att uttrycka sina åsikter**
 - C) Att se på TV
 - D) Att kritisera regeringen
14. Vad kan hända om man inte följer sina skyldigheter?
 - A) Ingenting
 - **B) Böter eller straff kan utdelas**
 - C) Man förlorar sina rättigheter
 - D) Man blir omtyckt av alla
15. Vilken typ av rätt är yttrandefrihet?
 - **A) En medborgerlig rättighet**
 - B) En ekonomisk rättighet
 - C) En social rättighet
 - D) En politisk rättighet
16. Vilka är de tre huvudprinciperna för rättsstaten?
 - A) Maktdelning, lagbundna rättigheter och mänskliga rättigheter
 - **B) Rättssäkerhet, maktdelning och rättigheter för medborgarna**
 - C) Lagar som skyddar staten
 - D) Rätt till utbildning, arbete och sjukvård

Resonerande frågor

1. Diskutera varför det är viktigt för medborgare att vara medvetna om sina rättigheter och skyldigheter.
Syftet är att undersöka elevens förståelse för medvetenhetens påverkan på medborgarskapet.
2. Ge exempel på situationer där medborgarnas rättigheter kan utmanas och diskutera möjliga lösningar.
Denna fråga uppmanar eleverna att applicera sina kunskaper på praktiska exempel.
3. Hur kan samhället säkerställa att medborgarnas rättigheter respekteras?
Här får eleverna möjlighet att tänka kritiskt om samhällets ansvar och

roll.

4. Vilka konsekvenser kan det få om medborgare inte tar sitt ansvar i samhället?

Denna fråga syftar till att elevens insikt om ansvarsnivåer och samhällsengagemang.

5. Diskutera sambandet mellan mänskliga rättigheter och medborgerliga rättigheter.

Frågan ger eleverna möjlighet att visa på djupare förståelse av rättigheternas grunder.

6. Hur påverkar sociala medier medborgarnas rättigheter?

Denna fråga uppmanar till reflektion och kritisk analys av en aktuell och relevant fråga.

7. Argumentera för eller emot att vissa rättigheter bör begränsas i tjänst av samhällsskydd.

Här uppmanas eleverna att ge uttryck för sina åsikter och resonera kring dessa.

8. Vad kan individen göra för att aktivt skydda sina rättigheter?

Frågan uppmanar till praktisk insikt och aktionsfokus samt eget ansvarstagande.

Bedömning

Provet kan bedömas med poäng där varje korrekt besvarad faktafråga ger 1 poäng och varje resonerande fråga ger upp till 3 poäng.

För betyg E krävs totalt minst 8 poäng, för betyg C krävs 12 poäng (varav minst 3 poäng från resonerande frågor), och för betyg A krävs 18 poäng (varav minst 5 poäng från resonerande frågor).